

- **Formålet med økta:**
  - Sammenhengen mellom statlig kompensasjon for økonomiske konsekvenser av smitteverntiltak og tillitsvalgtes arbeid med kommunebudsjettene
  - Hvordan bruke lovverk og profesjonsfaglige argumenter i budsjettarbeidet?

Statlige bevilgninger i kompensasjon for koronautgifter

- Stortinget har i flere omganger bevilget midler til for å kompensere for koronautgifter
- I 2021 ble det til sammen bevilget koronamidler til kommunesektoren på om lag 23 milliarder kroner.
- En del av disse midlene er skjønnsmidler som fordeles til kommunene av statsforvalterne etter fylkesrammer satt av departementet.
- Fylkesrammene basert på statsforvalternes rapporteringer om kommunenes merutgifter til smittevern og oppfølging av TISK-strategien

Kommuneproposisjonen for 2022

– Skal vi fra høsten av levere et tilnærmet likt barnehage- og skoletilbud i en situasjon der det fortsatt vil være behov for smitteverntiltak, må kommuneøkonomien styrkes snarere enn svekkes, sier Steffen Handal, leder i Utdanningsforbundet.
Foto: Stig Weston

Tekst Eli Kristine Korsmo

Publisert 12.05.2020

Denne artikkelen er mer enn ett år gammel og kan inneholde utdatert informasjon.

– Må sørge for bærekraftig kommuneøkonomi også framover

– Det er viktig at kommunesektoren får kompensert inntektstap og nye utgifter nå, men også at økonomien blir bærekraftig på sikt for å unngå kutt i skoler og barnehager, sier Steffen Handal om revidert nasjonalbudsjett og kommuneproposisjonen.

– Tap av inntekter og ekstra utgifter i forbindelse med koronapandemien i kommunesektoren må kompenseres fullt ut både i år og i neste års budsjett. Skal vi fra høsten av levere et tilnærmet likt barnehage- og skoletilbud i en situasjon der det fortsatt vil være behov for smitteverntiltak, må kommuneøkonomien styrkes snarere enn svekkes. På sikt er det viktigste å

 Del på Facebook

 Del på Twitter

Hovedbudskap: Pengene når ikke fram

UTDANNINGSNYTT.NO MENY

Unio-leder Ragnhild Lied og leder i Utdanningsforbundet Steffen Handal.

Unio og UDF ber regjeringen sjekke hva kommunene bruker koronamilliardene til

Undersøk hvor koronapengene ender opp ute i kommunene, er beskjeden fra Steffen Handal og Ragnhild Lied til kunnskapsministeren. De er urolige for at pengene ikke når ut til skoler og barnehager.

 Jørgen Jelsstad
TEKST

ARTIKLER KOMMENTARER **DEBATT** INTERVJUER ANMELDELSER PODCAST Q

12 FEB 21 FOTO: Håkon Hovvold Løren / NTB

Hvem følger koronapengene?

— av [Steffen Handal](#) —

Statens korona-bevilgninger kommer ikke fram til skoler og barnehager. Det er regjeringens ansvar.

DEL ARTIKKEL

[Steffen Handal](#)

Henvendelse til Melby og Astrup i desember

UTDANNINGS
FORBUNDET

Vår dato
15.12.2020

Deres dato

Vår referanse
19/00647-17

Vår saksbehandler
Eirik Lund

Avdeling
Seksjon for samfunn og
analyse

Deres referanse

Arkivkode

Direkte telefon
24142095

Kunnskapsdepartementet
v/statsråd Guri Melby

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
v/statsråd Nikolai Astrup

Lokal fordeling av statlige ekstrabevilgninger som følge av korona-pandemien

Stortinget og regjeringen har siden våren 2020 i en rekke omganger vedtatt krisepakker til ulike sektorer og bevilget ekstra midler til kommuner og fylkeskommuner for å håndtere korona-pandemien. Det vil også i tiden framover måtte gjennomføres viktige diskusjoner både lokalt og nasjonalt om omfanget og innretning av tiltak, fordelingen av allerede bevilgede statlige midler og behov for framtidige økonomiske kompensasjoner.

Utdanningsforbundet mener det var helt nødvendig at nasjonale myndigheter så tidlig gikk klart ut og sa at kommunene og fylkeskommunene skal få de pengene de trenger for å opprettholde et mest mulig normalt barnehage- og skoletilbud under korona-pandemien. Det var viktig og nødvendig, særlig for å unngå å skape unødvendig tvil om at kommunene og fylkeskommunene måtte sitte igjen med en regning det ville ta år å betale tilbake.

Viktige budskap

- Nedjustering av tjenestetilbudet må dokumenteres
- Staten og kommunesektoren gi et tydelig signal om at lokalt partssamarbeid må brukes som et viktig virkemiddel for å sikre at statlige bevilgninger kommer barnehager og skoler til gode
- Budsjettering og regnskapsføring av ekstrabevilgninger

Statsforvalteren har viktig rolle med å fordele midler

- «*Fra regjeringens side har vi hele tiden vært tydelige på at vi tar sikte på å dekke alle nødvendige kostnader som følger med oppfølgingen av TISK-strategien*»
- «*Fylkesmennenes lokalkunnskap er svært viktig når denne kompensasjonen nå skal fordeles mer målrettet*»
- «*Også framover vil fylkesmennenes lokalkunnskap være viktig for å klare å målrette kompensasjonen*»
- «*Jeg vil derfor be om at dere fortsatt har god og tett kontakt med egne kommuner gjennom pandemien, ...*»
- «*Mye av midlene er ennå ufordelt og fylkesmannen må i tildelingen ha et helhetlig blick på situasjonen som kommunene står i*»

Fellesbrev fra Unio og Utdanningsforbundet i februar

Kunnskapsdepartementet
v/ kunnskapsminister Guri Melby

Vår saksbehandler

Kopi til

Vår dato
09.03.2021

Vår referanse

Deres referanse

Blir skoler og barnehager kompensert for ekstra utgifter knyttet til koronapandemien?

I 2020 fikk kommunesektoren overført over 14 milliarder kroner for å dekke sviktende inntekter og økte utgifter. I 2021 er over 8 milliarder overført til kommunesektoren for å dekke de samme formålene i første halvår.

Ifølge arbeidsgruppen som er nedsatt for å kartlegge de økonomiske konsekvensene av covid-19-situasjonen i kommunesektoren, var samlet netto merutgifter og inntektsbortfall i sektoren rundt 14 milliarder kroner. Konklusjonen i arbeidsgruppens delrapport i november 2020 var dermed at i makro var behovene dekket. Vi vil likevel påpeke at kostnader til nødvendige smitteverntiltak i videregående opplærning i liten grad er ivarettatt i de overføringene til kommunesektoren som så langt er bevilget.

Hovedbudskap

- Råder stor usikkerhet og uenighet om barnehagene og skolene faktisk har fått dekket de ekstra utgiftene de har hatt
- Vi mener at noe av forklaringen på dette er at signalene fra regjeringen til kommunesektoren om at ekstra utgifter kom til å bli kompensert, var vage, generelle og kom altfor sent.
- De ekstra utgiftene måtte derfor hentes innenfor ordinære budsjetttrammer, noe som i de fleste tilfeller fører til redusert kvalitet i tilbudet til barn og elever. Som følge av dette har heller ikke barnehager og skoler kunnet øke vikar- eller overtidsbudsjettet
- Vi ber om at statsråden tar initiativ til en evaluering av pengestrømmene til kommunene og fylkeskommunene, og som faktisk viser hvordan fordelingen har vært og hvor pengene har endt opp.

Kunnskapsministerens forventninger

Forventninger til kommunene og f.kommunene

- *«Det er viktig at kommunene sørger for økonomisk likebehandling av private og kommunale barnehager, noe som også følger av regelverket»*
- *«Kommunene og fylkeskommunene bør dekke tiltak som kan bidra til å sikre mest mulig tilstedeværelse i skoler og barnehager, som for eksempel ekstra ressurser til skyss, erstatningslokaler mm.»*
- *«Kommunene og fylkeskommunene bør dekke merutgifter til nødvendig ekstra bemanning som skal sikre et så normalt tilbud som mulig, spesielt for sårbare barn. Dette er inkludert å opprettholde åpningstider i barnehagene»*

Forventninger (forts.)

- *«Kommunene bes om å legge til rette for at skoler og barnehager kan føre ekstra utgifter til koronarelaterte tiltak særskilt i regnskapene»*
- *«Regjeringen forventer at kommunene og fylkeskommunene bidrar til god dialog mellom partene knyttet til arbeidstid og overtid, og hvordan det påvirkes av covid-19. Kommuner og fylkeskommuner bør bidra til å finne løsninger på uenigheter»*

Hovedutfordring for barnehagene og skolene

- Nedskalering av tjenestetilbudet medfører innsparing ikke utgifter:
  - Elevene får ikke minstetimetallet sitt, redusert åpningstid i barnehagene, redusert bemanning, timer til spesialundervisning og særskilt språkopplæring faller bort etc.
- Arbeidsgruppen som bistår regjeringen med faglige vurderinger av hvilke typer inntekter og utgifter som blir påvirket av koronakrisen:
  - «Endring i tjenestetilbudet fanges ikke opp og blir dermed ikke en del av kostnadsanslagene»

Våre innspill:

- **Lokalt partssamarbeid:**

- Informasjons- og drøftingsmøter etter Hovedavtalens § 3-1 legger opp til at tillitsvalgte først skal få informasjon og deretter få tid til å drøfte saken med andre tillitsvalgte og medlemmer. Informasjon må gis på et tidlig tidspunkt.

- **Nedjustering av tjenestetilbudet må dokumenteres**

- skolene har en plikt til å ha et forsvarlig system for å vurdere at opplæringsloven blir fulgt. Systemet skal være egnet til å avdekke forhold som er i strid med loven, og at det innebærer å involvere sentrale aktører i vurderingene som blir gjort.

- **Budsjettering og regnskapsføring av bevilgninger**

- oppfordre til at nasjonale myndigheter legger opp til en mest mulig ensartet praksis når det gjelder dokumentasjon av faktisk og planlagt bruk av statlige ekstrabevilgninger som følge av korona-pandemien. Dette vil i større grad legge til rette for sporbarhet og åpenhet rundt bruk av midlene.

Hva betyr dette for lokallagene i Nordland?

- Bruk lovverket og profesjonsfaglige argumenter i innspillene i kommunebudsjettene
- Føringer/forventninger fra nasjonale myndigheter må bakes inn i argumentasjonen
- Statsforvalteren kan og bør kobles på når våre tillitsvalgte erfarer at lov- og regelverk ikke følges

Påvirkning av kommunale budsjetter som tillitsvalgt

- Tillitsvalgte skal tas med på råd
  - Hovedavtalen i KS – del B, § 3-1: Både den ordinære budsjettprosessen og endringer i ressursfordelingsmodeller, er saker som omfattes av § 3-1 og hvor det er viktig med tidlig og regelmessig innflytelse
- Innebærer ulike roller:
  - Som **part** - rettigheter etter Hovedavtalen og arbeidsmiljøloven
  - Som **politisk aktør** - påvirkning av politiske prosesser og vedtak som er av betydning for sektoren, barnehagebarna, elevene, medlemmene

Bestemmelser som styrer ressurser til skolen

- Opplæringslovens § 13-10:
  - Plikt til å stille til disposisjon de ressursene som er nødvendig for at kravene i loven skal oppfylles
  - plikt til å ha et forsvarlig system for å vurdere at opplæringsloven blir fulgt, samt et forsvarlig system for å følge opp disse vurderingene. Systemet skal være egnet til å avdekke forhold som er i strid med loven, og at det innebærer å involvere sentrale aktører i vurderingene som blir gjort
- Minstenorm for lærertetthet (kun grunnskole)
- § 10-8 om riktig og nødvendig kompetanse
- § 8-2 om forsvarlig gruppe-/klassestørrelse
- § 10-1 om relevant faglig og pedagogisk kompetanse

Minstenormen for lærertetthet er "gulvet"

- Uttrykker et forholdstall mellom antall elever og antall lærere på en skole:
  - Er ikke et uttrykk for størrelsen på klassene
  - Individuelle elevrettigheter som spesialundervisning og særskilt språkopplæring holdes utenfor
- Regulerer et minstenivå:
  - Hindrer ikke kommunen i å sette inn ekstra lærerressurser på skoler som har egne behov
- Omfatter alle trinn i grunnskolen:
  - En norm på noen trinn kan føre til flytting av lærerressurser fra de andre trinnene

Forsvarlig gruppe- klassestørrelse

- Opplæringsloven § 8-2:
  - I opplæringsloven § 8-2 står det at klasser eller basisgrupper skal ivareta elevenes behov for sosial tilhørighet. Inndelingen i klasser eller grupper «*må ikke være større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg*»
    - Forsvarlighetsvurderingen kan gi grupper som er både mindre og større enn normtallene for lærertetthet som Stortinget har fastsatt.

Kompetansekrav for tilsetning

- Opplæringsloven kapittel 10:
  - Etter opplæringsloven § 10-1 skal den som ansettes i undervisningsstilling ha relevant faglig og pedagogisk kompetanse. I tillegg kreves det relevant kompetanse i undervisningsfag, jf. opplæringsloven § 10-2.
    - Hvis det ikke er søkere som fyller kompetansekravene for ansettelse i § 10-1 kan andre ansettes, enten midlertidig (ut skoleåret) etter opplæringsloven § 10-6, eller på vilkår om at relevant utdanning fullføres etter opplæringsloven § 10-6 a

Muligheter for unntak

- Lokal skolemyndighet kan fravike kravene dersom de ikke har fått søkere som oppfyller kompetansekravene for tilsetting etter opplæringsloven § 10-1.
- MEN:
  - Krav om at det må tas beslutning om dette for hvert halvår
  - Krav om at stillingene må lyses ut minst hvert halvår
  - Beslutningen om å benytte seg av unntaket skal nedfelles skriftlig (jf. tilsyn)
  - Skoleeier skal framvise de utlysningene og rekrutteringsprosessene som viser at vilkårene for å gjøre unntak er oppfylt

Om videregående opplæring

- Det er ikke en minstenorm for lærertetthet i videregående opplæring
  - Sentralstyret har vedtatt en norm, men vanskelig å komme videre på grunn av svakt grunnlag for analyser av kostnader o.a.
- Opplæringslovens bestemmelser om klasse-/gruppestørrelser er lik som i grunnskolen
- Krav til kompetanse for tilsetting og undervisning i opplæringsloven er like for grunnskolen og videregående opplæring

Barnehageloven

- § 26 Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet
- Krav til pedagogisk bemanning
  - Barnehagen skal ha minst én pedagogisk leder per syv barn under tre år og én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Ett barn til utløser krav om en ny fulltidsstilling som pedagogisk leder.
- Krav til grunnbemanning
  - Barnehagen skal minst ha én ansatt per tre barn når barna er under tre år og én ansatt per seks barn når barna er over tre år.

Noen grunnleggende spørsmål

- Gir kommunens budsjett rom for en drift som er innenfor gjeldende lov- og regelverk?
- Gir kommunens budsjett handlingsrom for den enkelte barnehage og skole til å tilby barna og elevene mer enn minstekravene de har rett på etter regelverket?
- Har barnehagen og skolen et system som dokumenterer at barna og elevene ikke får tilbudet de har krav på?

- Trondheim kommune kan ikke velge hvilke lover de følger

Bekymringen om skole behandles hos Fylkesmannen. Direktør Erik Stene oppfordrer til å ikke la problemer i skolen bli en lek med tall og oppfordrer til å sette kvalitet i skolen først, for barnets skyld.

Juss, pedagogikk og økonomi

- Fra Vi Utdanner Norge:
  - «Desentralisering av ansvar, ulike prioriteringer og økonomiske forskjeller på kommunalt nivå truer både likeverdighet og kvalitet i barnehage og skole. Derfor er det behov for mer kunnskap om bestemmelsene i lovverket som regulerer ressursinnsats i skole og barnehage»
  - «En mer aktiv bruk av disse bestemmelsene kan være med å sikre elevers rett til en forsvarlig opplæring og et godt læringsmiljø»
- Lærerprofesjonens etiske plattform:
  - Profesjonen «tar ansvar for å varsle når rammevilkår skaper faglig og etisk uforsvarlige tilstander»

Til diskusjon:

- Hvordan kan vår oppmerksomhet rundt partssamarbeid, dokumentasjon av nedjustering av tjenestetilbudet samt budsjettering og regnskapsføring av ekstrabevilgninger brukes i det lokale påvirkningsarbeidet med kommunebudsjettene?
- Hva blir særskilt viktig for Utdanningsforbundet å jobbe for framover når det gjelder langsiktige økonomiske konsekvenser av pandemien i barnehagene og skolene?
- Erfaringer/tanker rundt bedring av praksis rundt dokumentasjon av utgifter